

masterclass

Hoe kunnen we onze oordelen bijstellen?

Verslag 7 maart 2023

Masterclass Armoede gericht op het her- en erkennen van Armoede.

Gespreksleider Renate Schepen introduceert het onderwerp van vandaag. Momenteel is er veel in het nieuws over armoede. 6 op de 10 huishoudens hebben moeite om rond te komen. Met name jongeren bevinden zich vaak in een ingewikkelde situatie. En hoewel er verandering in komt, worden mensen in armoede nog steeds geconfronteerd met oordelen. Er wordt niet altijd gezien dat het systeem waar we met z'n allen onderdeel van uitmaken bijdraagt aan armoede en dat we dus het systeem zouden moeten veranderen om bij te dragen aan oplossingen. Maar we moeten ook ons eigen oordeel onderzoeken.

Vandaag gaan we in gesprek met twee ervaringsdeskundige jongeren, Samuel en Layla, die een traject hebben doorlopen bij ONSbank en met Hester Apeldoorn, directeur bestuurder van ONSbank.

- Aanwezige perspectieven: 5 ervaringskennis, 7 vrijwilligers, 4 beroepskrachten, 3 beleid/bestuur en 2 onderzoek.

Onsbank

Vanuit de theorie van schaarste weten we dat het juist bij jongeren belangrijk is om ruimte te geven in periode van geldstress. Daarom heeft de ONSbank een schuldrust traject van 6 maanden bedacht. Hierin is de jongere even vrij van stress van schulden en krijgen ze een programma zodat ze met kunstenaars en sporters aan de slag kunnen om zichzelf verder te ontwikkelen en overzicht te krijgen bij hun schulden. Het gaat namelijk over meer dan schulden, het is breder en betreft ook het zoeken naar een passende studie of baan. Rondom de jongere is er ook een schuldrustcoach, jobcoach, groepscoach en peer-educator.

Schuldrustcoaches zijn vrijwilligers die snel schuldtrust kunnen bereiken. Vaak komen ze bij een incassobureau vandaan en als zij zien wat de traditionele incasso teweegbrengt, snijdt het mes aan twee kanten.

Layla is via een vriendin bij de ONSbank in een traject gekomen met een schuldrustcoach en jobcoach. Zij is nu werkzoekend, wil stoppen met haar werk in de horeca. En is nu bezig met schulden terug te betalen. Layla werd van kastje naar de muur gestuurd bij de gemeente Amsterdam. Ze was toen blij dat ze bij ONSbank kwam.

Samuel kwam via het wijkteam in Rotterdam bij ONSbank. Hij zegt: ONSbank geeft je professionele hulp en voordeel is dat je je eigen geld mag managen. Ook Samuel is zeer tevreden over het traject bij de ONSbank. Hij werkt nu als city-steward in Delft en helpt mensen met vragen in de binnenstad op straat.

De ONSbank start met de menselijke kant het is eigenlijk een menselijke bank. Ze vragen hoe is het met jou? Wat gaat er in je leven rond? Layla en Samuel vinden het super fijn dat er niet altijd meteen naar schulden wordt gevraagd. In de schulden raken kan iedereen overkomen. En ze weten zeker dat iedere jongere een betalingsregeling wil nakomen. Als je weer zelfvertrouwen en energie hebt kan je er beter uit komen. Allebei zitten ze nu in het vervolgtraject 'Next level' en doen de opleiding ervaringsdeskundigheid en vertellen hun verhaal zoals ook vandaag.

Eerlijk?

Hester kwam bij de ONSbank werken, omdat ze heeft gemerkt dat regels rondom schulden niet goed op elkaar aansluiten. Er wordt verdiend aan mensen die schulden hebben. Dat is echt niet eerlijk, zegt ze.

Samuel vertelt ook door vrienden direct uitgesloten te zijn toen hij vertelde schulden te hebben. Het gaat om status en ze dachten misschien dat ik geld van ze wilde hebben. Gelukkig zijn een paar echte vrienden gebleven.

Layla en Samuel vertellen dat zoveel mogelijk mensen hun verhaal moeten horen, zodat we voorkomen dat mensen in de schulden komen of er zo snel mogelijk uit kunnen komen.

Hoe vinden jongeren ONSbank?

De aanmeldingen bij de ONSbank komen via advertenties op social media. Ook is er een samenwerking met Levvel en andere organisaties, maar hier volgen nog weinig verwijzingen op. En verder werken ze natuurlijk veel samen met schuldeisers

zoals Eneco, incassobureaus Bosveld en Flanderijn, kredietfinanciers. Op dit moment is de ONSbank actief in Amsterdam en Rotterdam. Er zijn op dit moment drie trajecten per jaar.

Vragen uit de zaal

Hoe kunnen we financiële problemen voorkomen? Wat kan helpen?

Heel belangrijk om bewustwording te creëren, bijvoorbeeld dat je je zorgverzekering zo snel mogelijk moet betalen, dat de boetes heel snel oplopen. Brieven en correspondentie zouden ze een stuk makkelijker leesbaar moeten maken. Er zou meer informatie op school gegeven moeten worden. Bijvoorbeeld over hoe een zorgverzekering en premie werken.

Kan schuld niet kwijtgescholden worden?

Schuldrust creëren lukt bijna altijd wel. Kwijtschelden van de schuld lukt helaas eigenlijk nooit. Levvel is jeugdzorg tot en met 23 jaar. Jongeren hadden regelmatig huurschuld bij Levvel. Als ze cursus volgden kregen ze wel een vermindering van de huurschuld. Dat soort regelingen zijn er wel getroffen. Heel soms lukt het om boetes en incassokosten er af te halen.

Kunnen jullie niet meer mensen uit de schulden helpen?

Het hogere doel is een systeemverandering. We willen dat er een andere manier komt om met jongeren om te gaan. Dan voorkom je dat ze in de schulden problemen komen. Bijvoorbeeld: er zijn nu 23 vrijwillige schuldrustcoaches voor jongeren in Amsterdam. Veel komen bij incassobureaus vandaan, wat ze bij ONSbank leren nemen ze daar mee naar terug.

Een ander voorbeeld is dat ze bij Jongeren Perspectief Fonds een mooie regeling hebben gemaakt dat je vrijwilligerswerk of stage kan je doen om bij bepaalde schuldeisers de schuld af te kunnen betalen. Dat zijn mooie voorbeelden.

Er is behoefte aan een soortgelijk programma voor een bredere doelgroep, veel projecten zijn voor jongeren maar als je iets ouder bent is er niet veel meer.

Het zou inderdaad wenselijk zijn het programma toegankelijk te maken voor volwassenen, maar het is beter om het niet te mengen met de jongeren, de jongeren hebben namelijk ook veel aan elkaar.

Kunnen jongeren meedoen die nog behandeld worden?

Nee dat kan helaas niet. Je moet er namelijk tijd en ruimte voor hebben.

Is er een natraject?

Niet echt. Maar je kan altijd contact opnemen met schuldrustcoach. Next level is eigenlijk ook een beetje een natraject. En er is platform voor digitale koppeling.

Is er samenwerking met Bouwdepot?

Bouwdepot werkt met dat jongeren maandelijks een bedrag krijgen dat ze zelf naar eigen behoefte kunnen besteden. Mooie gelegenheid om ook wel eens leuke dingen te doen. Samenwerking met Social Dept: kleine schulden worden in een keer afbetaald en dan doet ONSbank coaching.

Wat gebeurde er toen je wat aan je schulden wilde doen?

Op een dag dacht ik, ik ga gewoon alle schuldeisers bellen, vertelt Samuel. Ik vroeg om een regeling. Nee, dat ging niet zelden ze. Dat vond ik wel heel koud en voelde me machteloos.

Je best doen is nog steeds niet genoeg.

Het is een hele stap dat je überhaupt gaat bellen. En ja dat levert dan heel veel stress op en frustratie op. Het is zo lastig als ze dan in die situatie bot doen. Bij Wijkteam was het wel goed. Zij zag wat ik in huis had.

Hebben jullie het systeem al een beetje kunnen veranderen?

Jazeker. Bijvoorbeeld in ronde tafelgesprekken met verschillende incassobureaus. Ze luisterden naar bijvoorbeeld naar Layla en dat was dat de aanleiding de websitetekst te veranderen en iemand extra aan de klantenservice toe te voegen specifiek voor jongeren. Daarmee laten ze zien dat zij er ook van leren en het graag zo goed mogelijk willen organiseren.

Begeleiden jullie ook jongeren die Nederlandse taal niet beheersen?

Nee, dat doen we niet, in de klas wordt Nederlands gesproken

PAUZE

Na de pauze is het tijd voor groepsopdrachten. Er worden vragen meegegeven: wat zijn de vooroordelen en hoe kan het anders.

groepje 1

- Ik zat in schuldsanering en ik verloor mijn vrienden omdat ze bang werden dat ik om geld zou vragen
- Ik ging naar voedselbank op tijden dat anderen mij niet zagen

- Als je inkomen hebt mag je niet meer zeuren lijkt wel. Als je bijv. een grote operatie hebt en je vraagt daar financiële hulp bij, zeggen ze 'je hebt toch werk?'.
○ Een idee is: uitspreken van oordelen doet t verdwijnen. Ik denk dat jij vindt dat ik.... Sommige anderen zeggen dat dit niet helpt.

groepje 2

- Meer kennis over armoede en schulden geven op scholen.
- Durven om hulp te vragen en ook dan te aanvaarden.
- Mensen de tijd laten nemen naar je te luisteren.

groepje 3

- Uurtje per dag op school praten over je eigen persoon en hoe het met je gaat, dat zou helpen.
- Peer educators laten spreken, daar bereik je zeker wat mee op school.
- Burgerschapsonderwijs zou ook meer over armoede moeten praten.
- Systemen in de maatschappij, het zou minder competitief moeten zijn.

groepje 4

- We spraken erover hoe het voelt als je veroordeeld wordt: heel machteloos.
- Toen over wat zou helpen: (1) de tijd nemen en vertrouwen opbouwen en (2) vaak werken ze vanuit instanties met afvinklijsten; heb je hier of daar last van? Dat voelt ook als oordelen. Het zou fijn zijn als ze meer open vragen stellen en dan luisteren.
- Het zou veel beter zijn de 'warme' overdracht doen met de cliënt zelf erbij.

Conclusie

Layla, Samuel en Hester jullie hebben ons laten zien dat omgaan met armoede daadwerkelijk anders kan. Het menselijke aspect sprong eruit. Dat is heel fijn. Je werkt van binnenuit door met de schuldeisers te werken, waardoor jullie ervoor zorgen dat die systemen ook van binnenuit gaan veranderen. Het lef dat jullie hebben om het aan te gaan en hier te vertellen is bewondering waard. Het maakt het begrijpelijk, en leert hoe we beter leren luisteren naar jongeren.

Op 9 mei is de volgende Masterclass in de serie her- en erkennen van Armoede. Dan gaat het over: 'Hoe kan je contact maken met iemand over armoede; welke vragen stel je?'.